

TRABALL FI DE MÀSTER
La perspectiva de gènere en els
cicles formatius de Servicis
Socioculturals y a la Comunitat.

Estudiant: Marina Navarro Beltrá
Especialitat: Servicis Socioculturals y a la Comunitat.
Tutora: Zoi Riera Kollias
Curs acadèmic: 2023-2024

ÍNDIX

1. Introducció.....	5
2. Plantejament de la pregunta de recerca.....	6
2.1 Objectius.....	6
3. Fonamentació teórica.....	7
3.1 El concepte d'igualtat en l'educació.....	7
3.2 Discriminació i manifestacions de Violència contra la Dona en d'educació.....	8
3.3 Definició de la família professional Serveis Socioculturals i a la comunitat.....	8
3.4 Modalitats de cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la comunitat.....	9
3.5 Legislació rellevant dels cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat a la Comunitat Valenciana.....	
4. Fonamentació metodològica.....	9
4.1 Introducció del diagnòstic.....	9
4.2 Objecte del diagnòstic.....	10
4.3 Metodologia del diagnòstic: Revisió dels mòduls amb connexions directes i indirectes amb la igualtat en els cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la comunitat.....	11
4.4 Resultats de la investigació i proposta d'activitats per a incloure la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat, tenint en compte els biaixos i estereotips de gènere.....	15
4.5 Repte per als/des docents.....	26
5. Conclusions.....	27
6. Bibliografia.....	28
7. Annexos.....	31
Annex 1: Taula 1: Legislació a nivell estatal.....	31
Annex 2: Taula 2: Legislació a nivell autonòmic (Comunitat Valenciana).....	31
Annex 3: Taula 4: Cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat en la Comunitat Valenciana.....	32
Annex 4: Taula 5: Mòduls dels cicles formatius que estan directament relacionats amb la igualtat de gènere i la inclusió social.....	

ÍNDIX DE TAULES:

Taula 3: Bases de dades espanyoles.	10
Taula 6: Revisió de continguts.....	12

RESUM

En aquest Treball Final de Màster es pot observar la realització d'una revisió bibliogràfica amb proposta, respecte a la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat. Els objectius generals són explorar mitjançant la revisió bibliogràfica en quina mesura s'inclou la inclusió de gènere en els cicles formatius d'aquesta família professional, i realitzar una proposta. El mètode utilitzat és realitzar una fonamentació teòrica dels conceptes més importants per a poder entendre el present treball, i a continuació la fonamentació metodològica, que seria una revisió bibliogràfica. Per a això, s'han analitzat els continguts dels diferents mòduls que tenen relació amb la perspectiva de gènere, i s'han tingut en compte els possibles biaixos i estereotips de gènere que existeixen, i s'han realitzat propostes d'activitats per a cadascun d'ells. Els resultats obtinguts ens porten cap als reptes per als docents quant a la inclusió de la perspectiva de gènere. En conclusió, a pesar que existisquen cicles formatius i mòduls relacionats directament i indirectament amb la igualtat de gènere, encara es pot millorar en molts aspectos.

Paraules clau: Educació; Igualtat; Biaixos i estereotips de gènere; Reptes.

ABSTRACT

In this Final Master's Project, a literature review with a proposal regarding the gender perspective in the training cycles of the professional family of Socio-cultural Services and Community can be observed. The general objectives are to explore through the literature review to what extent the gender perspective is included in the training cycles of this professional family, and to make a proposal. The method used is to provide a theoretical foundation of the most important concepts to understand the present work, followed by the methodological foundation, which would be a literature review. To do this, the contents of the different modules related to the gender perspective have been analyzed, taking into account the possible gender biases and stereotypes that exist, and proposals for activities have been made for each of them. The results obtained lead us to the challenges for teachers regarding the inclusion of the gender perspective. In conclusion, despite the existence of training cycles and modules directly and indirectly related to gender equality, there is still room for improvement in many aspects.

Keywords: Education; Equality; Gender biases and stereotypes; Challenges.

1. Introducció

La incorporació de la inclusió de gènere està adquirint rellevància quant al model educatiu actual, establint-se en la normativa i legislació espanyola. Gràcies a això, l'equip docent pot tenir una major orientació sobre la igualtat en els seus respectius mòduls i entorns acadèmics, beneficiant a una gran quantitat d'alumnes i amb això, beneficiant a la societat en general, especialment als alumnes que es troben en una situació de vulnerabilitat. Cada vegada són més els cicles formatius que opten per incorporar la visió de gènere en els seus mòduls, i tracten d'aconseguir la igualtat real i efectiva en l'àmbit educatiu.

En el Treball de Final de Màster, es realitza una revisió dels cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat, i observar com s'incorpora la perspectiva de gènere en els seus respectius cicles. La família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat abasta un conjunt d'ocupacions i activitats laborals orientades a la prestació de serveis destinats a millorar la qualitat de vida i el benestar de les persones en la societat. Això pot incloure àrees com l'atenció social, l'educació social, l'animació sociocultural, la integració social, la promoció de la salut, entre altres. Els professionals d'aquesta família treballen en diferents contextos, com centres educatius, centres d'atenció social, centres de salut, institucions culturals i comunitàries, entre altres, contribuint al desenvolupament i la cohesió social, és per això la importància d'incloure la perspectiva de gènere en aquesta família professional en concret.

El desenvolupament del treball comença amb un plantejament al voltant de la pregunta d'investigació, sobre si s'inclou o no, la perspectiva de gènere en aquests cicles formatius, i quins mètodes s'utilitzen per a incloure-la, també s'explica el perquè de la necessitat de realitzar aquesta investigació. Els objectius generals són explorar mitjançant la revisió bibliogràfica en quina mesura s'inclou la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals, i realitzar una proposta d'activitats per a incloure la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals, tenint en compte els biaixos i estereotips de gènere.

També descriu en la seua fonamentació teòrica els conceptes i aspectes més importants per a dur a terme la comprensió del treball, començant des de la definició del concepte d'igualtat, la discriminació i les manifestacions de la Violència contra la Dona en l'educació, la definició de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat, les diferents modalitats de cicles formatius d'aquesta família professional, la legislació més important a nivell estatal i autonòmic respecte a la investigació, i finalment esmenta els plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en l'educació.

Finalment, es realitza la proposta d'activitats, que consisteix a realitzar una activitat per a evitar cada biaix analitzat de cada mòdul. Quant als resultats, destaca la importància d'incloure la visió de gènere de forma transversal, i millorar continguts que ja contenen aquesta perspectiva de gènere, ja que, poden donar-se biaixos de gènere en els seus continguts igualment. Amb tot això, aquest treball finalitza amb la importància dels reptes per als docents.

2. Plantejament de la pregunta de recerca.

Actualment els cicles formatius de la família professional Serveis Socioculturals disposen d'una gran varietat de mòduls professionals que inclouen la visió de gènere. No obstant això, hi ha certs cicles formatius d'aquesta família professional que tracten aspectes tan importants com és la Violència de Gènere. El cicle formatiu de Promoció d'Igualtat de Gènere inclou diversos mòduls professionals que tracten específicament aquesta perspectiva de gènere, com ara els següents mòduls professionals: Prevenció de la violència de gènere, àmbits d'intervenció per a la promoció de la igualtat, participació social de les dones, informació i comunicació amb perspectiva de gènere, promoció de l'ocupació femenina, intervenció socioeducativa per a la igualtat i projecte de promoció d'igualtat de gènere.

Al marc normatiu, trobem destacables avanços respecte a la igualtat de gènere. Si féssim una línia històrica sobre aquests avanços, de forma molt resumida, seria de la següent manera: Declaració Universal dels Drets Humans, la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació és una llei orgànica estatal aprovada el 6 d'abril de 2006 al Congrés dels Diputats, Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, El Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere de 2017, els Objectius de Desenvolupament Sostenible (concretament els objectius número 4 i 5), III Pla Estratègic per a la Igualtat Efectiva de Dones i Homes 2022-2025, i finalment la LOMLOE. Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre.

Aprofundint en l'àmbit educatiu també existeixen avanços legislatius en la incorporació de la igualtat de gènere. Respecte a la LOMLOE, es pretén augmentar la igualtat de gènere a través de coeducació, i també pretén donar compliment a les propostes de l'àmbit educatiu incloses en l'Informe de la Subcomissió del Congrés per a un Pacte d'Estat en matèria de violència de gènere aprovat el 28 de setembre de 2017.

Per tot això, una possible pregunta d'investigació podria ser si s'inclou, o no, la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional Serveis Socioculturals i a la Comunitat, i quins mètodes s'utilitzen per incloure-la. A més, el fet d'incloure la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional Serveis Socioculturals i a la Comunitat, pot servir com a exemple per als altres cicles formatius del centre educatiu i prendre la iniciativa per realitzar les seves respectives metodologies d'inclusió de la igualtat de gènere a les seves aules, a nivell intern, millorant així la qualitat de l'ensenyament.

2.1 Objectius.

Els objectius generals i específics del present Treball de Fi de Màster són:

Objectius generals:

- Explorar mitjançant la revisió bibliogràfica en quina mesura s'inclou la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional Serveis Socioculturals.
- Fer una proposta d'activitats per incloure la visió de gènere en els cicles formatius de la família professional Serveis Socioculturals, tenint en compte els biaixos i estereotips de gènere.

Objectius específics:

- Definir conceptes de base en relació amb la igualtat de gènere i la perspectiva de gènere.
- Coneixer el marc legislatiu que enmarca la igualtat de gènere en l'ensenyament, en els cicles formatius de la família professional Serveis Socioculturals.

- Analitzar i interpretar la inclusió de la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional Serveis Socioculturals.
- Dissenyar accions concretes en funció de la informació obtinguda per incloure la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional Serveis Socioculturals.

3. Fonamentació teòrica

3.1 El concepte d'Igualtat en l'educació

L'igualtat ha estat recentment incorporada a la normativa i legislació, de forma internacional, europea, nacional i fins i tot en les diferents comunitats autònomes. Això suposa el compromís de les autoritats i dels poders públics per poder lluitar contra les desigualtats existents en la societat actual. En aquest país, la igualtat en l'educació està recolzada per una sèrie de lleis i normatives que garanteixen el dret a l'educació sense discriminació per motius de gènere, origen ètnic, religió, orientació sexual, discapacitat o altres característiques personals. Entre les lleis que destaquen més es troba la Constitució Espanyola de 1978, destacant el seu article 27 respecte al dret a l'educació, així com el principi d'igualtat d'oportunitats en l'accés a la mateixa. A més, aquesta llei prohibeix la discriminació per qualsevol motiu, incloent-hi el de gènere.

També és important la Llei Orgànica d'Educació (LOE) de 2006, tot i que aquesta llei va ser derogada posteriorment, és important perquè establia en el seu article 1 el dret a l'educació de qualitat que garantís la igualtat d'oportunitats. També, incorporava la visió de gènere en l'ensenyament i promovia la coeducació com a eina per prevenir la discriminació per raó de gènere. A continuació, la Llei Orgànica de Millora de la Qualitat Educativa (LOMCE) de 2013, tot i que aquesta llei va ser objecte de controvèrsia i constants modificacions posteriors. Esta legislació contemplava disposicions relacionades amb l'equitat en l'educació, com la promoció de la igualtat entre gèneres en el sistema educatiu i l'eliminació d'estereotips de gènere en els materials educatius. És rellevant mencionar la Llei Orgànica d'Igualtat Efectiva entre Dones i Homes de 2007, ja que, encara que no se centra específicament en l'àmbit educatiu, en ella s'estableixen definicions importants, com la discriminació directa i indirecta, l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de gènere. En el seu article 3 es defineix el principi d'igualtat com "l'absència de tota discriminació, directa o indirecta, per raó de gènere, i, especialment, les derivades de la maternitat, l'assumpció d'obligacions familiars i l'estat civil". A més, aquesta llei incorpora polítiques públiques i accions administratives per a promoure la igualtat.

D'altra banda, existeixen lleis autonòmiques d'educació, ja que cada comunitat autònoma a Espanya té competències en matèria d'educació i pot promulgar lleis i normatives específiques per garantir la igualtat en l'àmbit educatiu dins del seu territori.

Aprofundint en el marc legal, aquestes lleis i normatives esmentades, juntament amb altres disposicions legals i polítiques públiques, conformen el marc legal de la igualtat en l'educació a Espanya, establint els principis i mesures necessàries perquè que tots els estudiants tinguin accés a una educació lliure de discriminació.

3.2 Discriminació i manifestacions de Violència contra la Dona en l'educació.

La discriminació en l'àmbit educatiu a Espanya són problemes seriosos que afecten la igualtat de gènere i l'accés equitatiu a l'educació. Malgrat els avenços implementats últimament encara existeixen manifestacions de discriminació en l'àmbit educatiu. Alguns dels aspectes més destacats són, per exemple, la discriminació en quant a l'accés i la participació, ja que, tot i que s'ha avançat notablement en la igualtat d'accés a l'educació per a xiquetes i dones, encara existeixen estereotips de gènere que poden limitar les opcions educatives i professionals de les dones. A més, en algunes àrees, com la ciència, la tecnologia o l'enginyeria, les dones estan subrepresentades.

D'altra banda, l'assetjament sexual i per raó de gènere continuen estant presents en l'àmbit educatiu, des de l'assetjament entre companys fins a comportaments inadequats per part del personal educatiu. Aquestes situacions poden afectar negativament el benestar emocional, el rendiment acadèmic i la participació en la vida escolar de les dones i les xiquetes. A més, no hem d'oblidar que els tipus d'assetjament esmentats no solament es poden donar entre l'alumnat, sinó que també forma part de qualsevol persona involucrada en l'àmbit educatiu.

Quant als estereotips de gènere, poden estar presents en els materials educatius, així com en les actituds i pràctiques dels docents, i poden perpetuar desigualtats de gènere i limitar les expectatives de les xiquetes i dones en relació amb les seves capacitats i opcions educatives i professionals. Segons Mejía Zellner i García Horta (2019:2024), la persistència de nocions estereotipades sobre la salut sexual i la sexualitat, així com les creences i representacions dels comportaments de risc com a part de la seva identitat masculina, segueixen estant presents.

D'altra banda, a vegades el personal educatiu no està adequadament capacitat per identificar i abordar la discriminació i la visió de gènere en l'entorn escolar. És per això que la manca de sensibilització i formació en gènere pot dificultar la detecció i la resposta efectiva a aquestes problemàtiques.

Per abordar aquests desafiaments esmentats, és fonamental implementar polítiques i mesures concretes en l'àmbit educatiu, que inclouen la promoció de la igualtat de gènere, la sensibilització sobre la violència masclista, l'educació del personal educatiu en perspectiva de gènere i la creació de protocols d'actuació per prevenir i respondre a situacions de discriminació i violència contra les dones.

3.3 Definició de la família professional Serveis Socioculturals i a la comunitat.

Els estudis de Serveis Socioculturals i a la Comunitat engloben un conjunt d'ocupacions i activitats laborals orientades a la prestació de serveis destinats a augmentar la qualitat de vida i el benestar de tothom. Això pot incloure àrees com l'atenció social, l'educació social, l'animació sociocultural, la integració social, la promoció de la salut, entre altres. Els professionals d'aquesta família treballen en diferents contextos, com ara centres educatius, centres d'atenció social, centres de salut, institucions culturals i comunitàries, entre d'altres, contribuint al desenvolupament i la cohesió social.

Les ocupacions i activitats incloses en aquests estudis, estan orientades a satisfer les necessitats socials, culturals i de desenvolupament personal, així com a augmentar la integració social i la inclusió de grups vulnerables.

3.4 Modalitats de cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat.

Actualment al nostre país, els estudis de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat es divideixen en diverses modalitats, cadascuna d'elles amb el seu propi enfocament i duració. Aquestes modalitats estan regulades pel Ministeri d'Educació i Formació Professional i s'imparteixen en centres educatius públics, privats i concertats.

En primer lloc, el grau mitjà. Aquests cicles de grau mitjà tenen una duració de dos anys i estan dirigits a persones que han finalitzat els estudis secundaris obligatoris o que posseeixen un títol paregut. Alguns exemples de cicles de grau mitjà en la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat són l'Atenció a Persones en Situació de Dependència, l'Atenció Sociosanitària, tècnic en Animació Sociocultural.

En segon lloc, el grau superior. Té la mateixa durada que l'anterior i està dirigit a persones que han completat el Batxillerat o que posseeixen un títol equivalent. Alguns exemples de cicles de grau superior en aquesta família professional són Integració Social, Educació Infantil, Animació Sociocultural i Turística, Mediació Comunicativa, Interpretació de la Llengua de Signes.

I per últim, en tercer lloc, la Formació Professional Bàsica: Està dirigida a persones que no han finalitzat l'educació secundària obligatòria (ESO) i ofereix una formació bàsica en la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat. La durada pot variar en aquest

3.5 Legislació rellevant dels cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat en la Comunitat Valenciana.

Per determinar les lleis relacionades amb cadascun dels cicles formatius esmentats i tinguts en compte en la revisió d'aquest present treball final de Màster, és necessari considerar el context legal i educatiu. En el annex 1 se podrà observar la legislació a nivell estatal, y para profundizar más, en el annex 2 se puede visualizar la Legislación a nivell autonòmic (Comunitat Valenciana).

3. Fundamentació metodològica.

4.1 Introducció del diagnòstic.

La fundamentació metodològica d'una revisió bibliogràfica es refereix a l'estructura o enfocament utilitzat per dur a terme la revisió sistemàtica i exhaustiva de la literatura acadèmica sobre un tema específic. Segons Gran y Booth (2009), una revisió bibliogràfica és un tipus específic d'investigació que implica la recerca i avaluació de la literatura que hi ha sobre un tema concret.

La realització d'aquest diagnòstic que mesura la perspectiva de gènere dins dels cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat es duu a terme amb la intenció de realitzar una revisió bibliogràfica. Aquest interès respon al desig de corregir possibles desequilibris de gènere dones en l'àmbit educatiu, i incorporar mesures innovadores per aconseguir fer realitat la igualtat real entre ambdós sexes, centrant el treball més en la qualitat que en la quantitat d'articles.

Pel que fa al procediment de revisió bibliogràfica, aquest procés de cerca s'ha dut a terme durant el període comprés entre febrer i finals de maig de l'any 2024. Aquesta anàlisi ha tingut en compte les recomanacions de bases de dades espanyoles, ja que l'estudi es centra en l'àmbit

educatiu espanyol. Les següents bases de dades espanyoles, recollides a la següent taula:

Taula 3: Bases de dades espanyoles.

Dialnet	Plataforma que recull principalment literatura en espanyol i portugués en diverses àrees del coneixement, incloent ciències socials, educació i treball social. Pots trobar articles de revistes, tesis doctorals, llibres i altres documents.
ISOC (Índex de Ciències Socials i Humanitats):	Base de dades multidisciplinària que cobreix diverses àrees. Inclou articles de revistes, llibres, actes de congressos i altres tipus de documents.
CINDOC-CSIC	Proporciona accés a la producció científica i acadèmica a Espanya. Inclou articles de revistes, tesis doctorals, informes tècnics i altres recursos.
RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert):	RACO és una plataforma que recull revistes acadèmiques de diverses disciplines, incloent ciències socials i educació. Proporciona accés obert a una àmplia gamma d'articles en català i altres llengües.

Font: Elaboració pròpia.

Els criteris de cerca que s'han utilitzat per a la cerca dels articles a revisar han sigut els següents:

- Articles espanyols amb els següents criteris temàtics: perspectiva de gènere, estudis de gènere, equitat de gènere, rols de gènere, educació basada en la igualtat, educació en gènere, programes educatius amb perspectiva de gènere, treball comunitari i gènere, formació professional en serveis socioculturals, cicles formatius de Serveis Socioculturals i a la Comunitat.
- Que s'aplicara en un àmbit geogràfic i educatiu espanyol, en tot cas europeu.
- Pel que fa als criteris cronològics, siguen publicacions recents (últims 5-10 anys), i estudis històrics si són rellevants per al context.
- Que siguen estudis de revisió bibliogràfica, estudis de casos, investigacions qualitatives i quantitatives, revistes acadèmiques, tesis doctorals i de màster, llibres i capítols de llibres especialitzats, estudis de centres d'investigació especialitzats en estudis de gènere i educació, documentació oficial del Ministeri.

4.2 Objecte del diagnòstic.

L'objecte del diagnòstic en el present treball final de màster sobre la perspectiva de gènere dins dels cicles formatius del nostre estudi principal, aplicant una revisió bibliogràfica, seria analitzar i comprendre com s'aborda la qüestió de gènere en la formació professional dins d'aquesta àrea específica. Aquest diagnòstic implica una avaluació crítica i exhaustiva de la literatura existent sobre el tema, amb l'objectiu d'identificar tendències, enfocaments, pràctiques i reptes relacionats amb la integració de la inclusió de gènere en els programes de formació d'aquesta família professional. Amb això es pretén:

1. Avaluar com s'incorpora la inclusió de gènere en els continguts curriculars, els mètodes d'ensenyament, els materials didàctics i les activitats d'aprenentatge en els cicles formatius del nostre estudi.

2. Investigar la presència de biaixos de gènere en la selecció de continguts, la representació de rols i activitats, així com en la interacció entre docents i estudiants dins dels programes de formació.
3. Buscar exemples d'estratègies efectives per integrar la inclusió de gènere en la formació professional dins d'aquesta àrea, incloent casos d'estudi, programes innovadors o iniciatives exitoses.
4. Analitzar l'impacte de la inclusió de la visió de gènere en els cicles formatius en termes de sensibilització dels estudiants, igualtat d'oportunitats, prevenció de la discriminació i augment de l'equitat de gènere.

En resum, l'objecte del diagnòstic en aquest estudi és proporcionar una comprensió profunda i crítica de com s'aborda la visió de gènere en la formació professional dins de la família professional del nostre estudi, amb l'objectiu d'identificar àrees de millora i promoure la igualtat de gènere. Aquest diagnòstic pot servir de referència per mesurar els canvis que es produeixen en la docència en matèria d'igualtat en el futur, i també pot servir de referència per als centres educatius.

4.3 Metodologia del diagnòstic: Revisió dels mòduls amb connexions directes i indirectes amb la igualtat en els cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat

Com a introducció en aquest apartat, és essencial esmentar que incorporar la igualtat de gènere en els cicles formatius del nostre estudi implica una sèrie de mètodes i enfocaments que busquen promoure la sensibilització, la reflexió i l'acció entre els estudiants i el personal docent.

Per a això, hi ha algunes estratègies i mètodes que s'utilitzen per integrar la igualtat en aquests cicles formatius. Per exemple, modificar els plans d'estudi i els materials didàctics per incloure continguts relacionats amb la igualtat de gènere i la diversitat. Això implica revisar i actualitzar els programes d'estudi per assegurar que abordin temes com el paper de gènere, els estereotips, la violència de gènere i la inclusió social. A més, incorporar la perspectiva de gènere en totes les assignatures i activitats del cicle formatiu, en lloc de tractar-la com un tema aïllat. Això implica identificar oportunitats per abordar qüestions de gènere en diferents contextos i mòduls, promoure la reflexió crítica i la consciència sobre la desigualtat de gènere.

Utilitzar metodologies actives i participatives que fomentin la reflexió, el debat i la participació dels estudiants entorn a igualtat. Per exemple, es poden realitzar debats, estudis de cas, projectes d'investigació, dramatitzacions i dinàmiques de grup que permetin explorar i analitzar les desigualtats de gènere.

Utilitzar casos pràctics i situacions reals relacionades amb la igualtat de gènere en l'àmbit dels serveis socioculturals perquè els estudiants puguin identificar i analitzar situacions de discriminació i violència de gènere, així com desenvolupar habilitats per abordar-les de manera efectiva.

Proporcionar formació i recursos específics sobre igualtat de gènere i diversitat per al personal docent, perquè puguin integrar aquests temes de manera efectiva en la seva pràctica educativa. Això pot incloure tallers, seminaris, materials de formació i col·laboració amb experts en igualtat de gènere.

Fomentar les pràctiques professionals en entorns que promoguin la igualtat de gènere i la inclusió social, oferint als estudiants l'oportunitat d'aplicar els coneixements adquirits en un context real i promoure pràctiques professionals basades en la igualtat i el respecte a la diversitat.

En definitiva, aquests mètodes i enfocaments busquen no només transmetre coneixements sobre igualtat de gènere, sinó també fomentar actituds i comportaments que promoguin la igualtat i la no discriminació en l'exercici de les professions relacionades amb els serveis socioculturals.

Aprofundint en la nostra revisió dels mòduls amb connexions directes i indirectes amb la igualtat en els cicles formatius del nostre estudi, he triat una metodologia estructurada que permeti identificar de manera sistemàtica tant els aspectes positius com les àrees de millora. Per a això, primer és necessari conèixer quins són els cicles formatius del nostre estudi, centrant-me en la Comunitat Valenciana (Annex 3).

A continuació, identificaré els mòduls dels cicles formatius que estan directament relacionats amb la igualtat (Annex 4). Això inclou no només mòduls específics sobre aquests temes, sinó també aquells que puguin abordar-los de manera indirecta. Els ordenaré de forma numerada per així poder saber el nombre total de mòduls dels cicles formatius que estan directament relacionats amb la igualtat de gènere i la inclusió social. Cal tenir en compte que la denominació exacta dels mòduls pot variar segons la comunitat autònoma i el centre educatiu.

A continuació, es detalla la revisió detallada dels continguts dels mòduls seleccionats en forma de taula. A través d'aquesta revisió de continguts, es podrà observar com es tracten temes relacionats amb la igualtat, la diversitat, la inclusió i la no discriminació.

Taula 6: Revisió de continguts

1. Promoció de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.
 - Fonaments teòrics de la igualtat.
 - Anàlisi de la desigualtat.
 - Eines per a la promoció de la igualtat.
 - Perspectiva de gènere en la planificació i execució de polítiques i programes.
 - Casos pràctics i exemples de bones pràctiques.
2. Intervenció socioeducativa amb col·lectius en risc d'exclusió social
 - Conceptes bàsics d'exclusió social i vulnerabilitat.
 - Anàlisi de col·lectius en risc d'exclusió.
 - Estratègies d'intervenció socioeducativa.
 - Treball en xarxa i col·laboració interinstitucional.
 - Ètica i valors en la intervenció socioeducativa.
3. Mediació comunitària i resolució de conflictes des d'una perspectiva de gènere
 - Fonaments de mediació comunitària.
 - Eines de resolució de conflictes.
 - Perspectiva de gènere en la mediació i resolució de conflictes.
 - Promoció de l'equitat i la igualtat en els processos de mediació.
 - Casos pràctics i exemples d'aplicació de la mediació comunitària amb enfocament de gènere.
4. Animació sociocultural amb enfocament en la igualtat de gènere i la diversitat
 - Conceptes bàsics d'animació sociocultural.
 - Integració de la igualtat de gènere i la diversitat en l'animació sociocultural.
 - Disseny i desenvolupament d'activitats inclusives i participatives.
 - Sensibilització i promoció de la diversitat cultural i de gènere.

- Avaluació i seguiment de projectes d'animació sociocultural amb enfocament de gènere.

5. Atenció i suport psicosocial amb atenció específica a problemàtiques de gènere

- Fonaments de l'atenció psicosocial.
- Identificació i abordatge de problemàtiques de gènere.
- Eines de suport psicosocial des d'una perspectiva de gènere.
- Intervenció en situacions de violència de gènere i altres formes de discriminació.
- Autocura del professional en contextos d'atenció psicosocial.

6. Formació i orientació laboral amb èmfasi en la igualtat d'oportunitats en l'ocupació i la no discriminació per raó de gènere

- Marc legal i normatiu relacionat amb la igualtat d'oportunitats en l'ocupació.
- Identificació de pràctiques discriminatories per raó de gènere en l'àmbit laboral.
- Estratègies per fomentar la igualtat de gènere en l'accés a l'ocupació i la promoció laboral.
- Assessorament i orientació laboral amb perspectiva de gènere.
- Eines per a la prevenció i gestió de situacions de discriminació de gènere en el treball.

7. Prevenció de la violència de gènere i atenció a víctimes

- Conceptes i tipus de violència de gènere.
- Factors de risc i senyals d'alerta de la violència de gènere.
- Marc legal i polítiques de prevenció i atenció a la violència de gènere.
- Eines per a la detecció i l'abordatge de casos de violència de gènere.
- Atenció integral a les víctimes de violència de gènere: suport psicològic, assessorament legal, recursos de protecció, etc.

8. Educació per a la salut amb enfocament en la salut sexual i reproductiva des d'una perspectiva de gènere

- Conceptes bàsics de salut sexual i reproductiva.
- Perspectiva de gènere en la salut sexual i reproductiva.
- Promoció de la salut sexual i reproductiva en diferents etapes de la vida.
- Prevenció de la violència sexual i de gènere.
- Accés equitatiu a serveis de salut sexual i reproductiva per a dones i homes

9. Participació ciutadana i empoderament des d'una perspectiva de gènere

- Importància de la participació ciutadana i l'empoderament en la promoció de la igualtat de gènere.
- Eines per fomentar la participació activa de dones i homes en la vida pública i política.
- Promoció de lideratges femenins i masculins en espais de presa de decisions.
- Desenvolupament d'habilitats de negociació i comunicació per a la participació ciutadana.
- Exemples de bones pràctiques de participació i empoderament amb enfocament de gènere.

10. Educació per a la igualtat de gènere i la diversitat sexual

- Conceptes bàsics de gènere i diversitat sexual.
- Promoció de la igualtat de gènere en l'àmbit educatiu.
- Sensibilització sobre la diversitat sexual i la lluita contra la discriminació per orientació sexual i identitat de gènere.
- Desenvolupament de materials i activitats educatives inclusives i respectuoses de la diversitat.
- Estratègies per abordar la homofòbia, la bifòbia i la transfòbia en entorns educatius.

11. Desenvolupament comunitari amb enfocament en l'equitat de gènere

- Principis i tècniques de desenvolupament comunitari.
 - Importància de l'equitat de gènere en el desenvolupament comunitari.
 - Participació de dones i homes en processos de desenvolupament local.
 - Estratègies per promoure la participació igualitària de gènere en iniciatives comunitàries.
 - Disseny i avaluació de projectes de desenvolupament comunitari amb enfocament de gènere.
12. Tècniques de comunicació i habilitats socials des d'una perspectiva inclusiva
- Importància de la comunicació inclusiva i respectuosa.
 - Habilitats d'escolta activa i empatia.
 - Comunicació no verbal i llenguatge corporal inclusiu.
 - Tècniques de negociació i resolució de conflictes des d'una perspectiva inclusiva.
 - Adaptació de la comunicació a diferents contextos i audiències.
13. Ètica i valors socials amb reflexió sobre la igualtat i la diversitat
- Principis ètics fonamentals i la seua aplicació en la vida quotidiana i professional.
 - Reflexió sobre la igualtat de gènere, la diversitat i la inclusió com a valors socials.
 - Anàlisi de dilemes ètics relacionats amb la igualtat i la diversitat.
 - Promoció d'una cultura ètica i valors de respecte, tolerància i justícia social.
 - Desenvolupament d'habilitats per a la presa de decisions ètiques en diferents situacions.
14. Projectes d'intervenció sociocomunitària amb integració d'enfocaments de gènere
- Disseny i planificació de projectes sociocomunitaris amb enfocament de gènere.
 - Incorporació d'estratègies i accions específiques per promoure la igualtat de gènere.
 - Avaluació d'impacte de projectes sociocomunitaris des d'una perspectiva de gènere.
 - Treball en col·laboració amb la comunitat i altres actors socials per a la implementació de projectes inclusius.
 - Casos pràctics i anàlisi de projectes d'èxit amb integració d'enfocaments de gènere.
15. Drets humans i ciutadania activa des d'una perspectiva de gènere
- Conceptes bàsics de drets humans i ciutadania.
 - Anàlisi de la interseccionalitat entre gènere i drets humans.
 - Promoció de la igualtat de gènere com a un dret humà fonamental.
 - Participació ciutadana com a eina per a la defensa dels drets de les dones i la igualtat de gènere.
 - Accions per fomentar la ciutadania activa des d'una perspectiva de gènere.

4.4 Resultats de la investigació i proposta d'activitats per a incloure la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat, tenint en compte els biaixos i estereotips de gènere.

La proposta de la nostra investigació s'enfoca en apreciar si hi ha biaixos o estereotips de gènere presents en els materials i activitats basats en la revisió bibliogràfica, i posteriorment realitzar una proposta d'activitats. Per a això, el treball es recolza en els estudis realitzats en la cerca i relacionant-los mòdul a mòdul, per a així afavorir la comprensió i la cohesió. Per a comprendre de forma més original i més amena aquest present treball final de màster, s'han proposat diferents activitats entrelaçant-les amb els resultats de la investigació. Per així, no perdre el fil i poder entendre la connexió existent. Ho observem de forma resumida en la següent gràfica:

Font: Elaboració pròpia.

En el mòdul de "Promoció de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes", es poden observar biaixos de gènere en la representació de rols i responsabilitats tradicionals, així com estereotips de gènere en els exemples i casos pràctics utilitzats per il·lustrar conceptes. Garaigordobil i Aliri (2012) examinen com els estereotips de gènere poden influir en la forma en què s'ensenya i s'aprèn en l'entorn educatiu, i ofereixen suggeriments pràctics per abordar aquests biaixos. Així ho recolza l'article del Ministeri d'Educació i Formació Professional, "El biaix de gènere en les ensenyances de

Formació Professional a Espanya" (2022), afirmant que els professors són clau en fomentar el pensament crític i qüestionar els estereotips de gènere. És vital garantir una formació adequada i àmplia en temàtiques de gènere, tant per als docents consolidats com per als que estan començant la seva activitat docent.

ACTIVITAT 1:

Activitat: Revisió i adaptació d'exemples i casos pràctics des d'una perspectiva de gènere
Descripció:

1. Proporciona als participants una sèrie d'exemples i casos pràctics que s'utilitzen comunament en l'àmbit d'estudi o formació en qüestió. Aquests exemples poden estar relacionats amb situacions laborals, familiars, socials o acadèmiques.
2. Divideix els participants en grups menuts i assigna a cada grup un conjunt d'exemples o casos pràctics per revisar.
3. Demana als grups que analitzen els exemples i casos pràctics assignats a la cerca de possibles biaixos de gènere, estereotips o representacions tradicionals de rols.
4. Anima els grups a identificar qualsevol llenguatge o descripció que pugui reforçar estereotips de gènere o rols de gènere tradicionals.
5. Després de la revisió, demana a cada grup que proposi modificacions o adaptacions als exemples i casos pràctics per eliminar els biaixos de gènere i promoure una representació equitativa de dones i homes.
6. En finalitzar, cada grup pot compartir les seues propostes de modificacions i discutir les raons darrere de les seues decisions.
7. Fomenta una discussió oberta i reflexiva sobre la importància d'evitar els estereotips de gènere en la representació de rols i responsabilitats.

En el mòdul de "Intervenció socioeducativa amb col·lectius en risc d'exclusió social" poden existir presumpcions sobre la vulnerabilitat o capacitat dels diferents gèneres per afrontar situacions d'exclusió social, així com un biaix de gènere en la identificació de necessitats i recursos específics per a dones i homes en situació de risc. Jones Harden i Kohl (2018) subratllen la influència del biaix de gènere en l'avaluació de necessitats i la planificació de serveis individualitzats, destacant com aquestes presumpcions poden dificultar l'equitat de gènere en la intervenció socioeducativa amb col·lectius en risc d'exclusió social.

ACTIVITAT 2:

Activitat: Anàlisi de casos d'exclusió social des d'una perspectiva de gènere
Descripció:

1. Selecciona casos d'exclusió social que aborden una varietat de situacions i contextos, com l'atur, la violència domèstica, la falta d'accés a l'educació, entre altres.
2. Divideix els participants en grups menuts.
3. Entrega a cada grup un dels casos seleccionats.
4. Demana als grups que analitzen el cas des d'una visió de gènere, identificant possibles biaixos en la descripció del cas, en les necessitats identificades i en les solucions proposades.
5. Convida els grups a discutir com les presumpcions de gènere poden influir en la percepció de la vulnerabilitat i la capacitat de les persones en situacions d'exclusió social.
6. Anima a proposar alternatives o solucions que tinguin en compte les diferències de gènere de manera equitativa i justa.

En el mòdul de "Mediació comunitària i resolució de conflictes des d'una perspectiva de gènere", poden existir assumpcions sobre els estils de comunicació i les estratègies de resolució de conflictes de dones i homes, així com estereotips de gènere en els rols assignats a mediadors i mediadores durant els exercicis pràctics. Fernández-Rufete González i García Llamas (2015)

investiguen com el gènere influeix en la pràctica de la mediació comunitària, enfocant-se en els rols assignats a mediadors i mediadores, així com en els estils de comunicació i estratègies de resolució de conflictes utilitzades. Els autors ofereixen una reflexió sobre els desafiaments i oportunitats per a una mediació comunitària sensible al gènere i proposen recomanacions per a una pràctica més inclusiva.

ACTIVITAT 3:

Activitat: Simulació de mediació amb rols rotatius

Descripció:

1. Organitza una simulació de mediació en què els participants puguen experimentar diferents rols i pràctiques de mediació.
2. Divideix els participants en grups menuts i assigna a cada grup un escenari de conflicte per mediar. Assegura't que els escenaris siguin variats i representen diferents tipus de conflictes, sense assignar gèneres específics als personatges involucrats.
3. Abans de començar la simulació, discuteix amb els participants la importància d'evitar els estereotips de gènere en la mediació i la necessitat de mantindre una perspectiva neutral quant als rols de gènere.
4. Durant la simulació, permet que els participants roten en els rols de mediadors i parts en conflicte. Això els permetrà experimentar diferents perspectives i pràctiques de mediació.
5. Després de cada ronda de simulació, realitza una sessió de retroalimentació en què els participants compartisquen les seues experiències i reflexionen sobre com es van abordar els conflictes, destacant qualsevol biaix de gènere percebut en els rols assignats o en les estratègies de comunicació utilitzades.
6. Fomenta una discussió oberta i reflexiva sobre com evitar els estereotips de gènere en la mediació i com adaptar els estils de comunicació i les estratègies de resolució de conflictes per ser més inclusius i equitatius.
7. En finalitzar l'activitat, proporciona recursos addicionals sobre mediació sense biaixos de gènere i promou la pràctica contínua d'enfocaments neutrals de gènere en la resolució de conflictes.

En el mòdul de "Animació sociocultural amb enfocament en la igualtat de gènere i la diversitat", pot existir una representació estereotipada d'interessos, gustos i habilitats segons el gènere en el disseny d'activitats recreatives, així com un biaix de gènere en exemples i referents en l'animació sociocultural. Monteagudo Fernández i Alonso Rodríguez (2016) investiguen com promoure la igualtat en l'animació sociocultural, centrant-se en centres d'oci juvenil. Analitzen la presència de representacions estereotipades d'interessos, gustos i habilitats segons el gènere en el disseny d'activitats culturals i recreatives, així com el biaix de gènere en la selecció d'exemples i referents. A més, ofereixen estratègies i recomanacions per abordar aquestes qüestions i fomentar una animació sociocultural més inclusiva i equitativa.

ACTIVITAT 4:

Activitat: Taller de Desconstrucció d'Estereotips de Gènere en l'Animació Sociocultural

Descripció:

1. Organitza un taller interactiu en el qual els participants puguen reflexionar sobre els estereotips de gènere presents en les activitats culturals i recreatives, així com en la selecció d'exemples i referents en l'animació sociocultural.
2. Comença el taller amb una breu introducció sobre la importància d'evitar els estereotips de gènere en el disseny d'activitats culturals i en l'animació sociocultural, i com aquests estereotips poden limitar la participació i el gaudi de totes les persones.

3. Divideix els participants en grups petits i assigna a cada grup una activitat cultural o recreativa comúment associada amb un gènere específic (per exemple, futbol per a homes i dansa per a dones).
4. Convida els grups a identificar i discutir els estereotips de gènere presents en l'activitat assignada, així com les possibles conseqüències negatives de perpetuar aquests estereotips.
5. Després de la discussió en grups, reuneix tots els participants i demana a cada grup que comparteixi els seus descobriments i conclusions amb la resta del taller.
6. Porta a terme una reflexió conjunta sobre com es poden modificar aquestes activitats culturals i recreatives per a fer-les més inclusives i equitatives en termes de gènere, i com es poden seleccionar exemples i referents en l'animació sociocultural de manera més diversa i representativa.
7. Proporciona exemples concrets d'activitats culturals i recreatives que desafien els estereotips i promouen la participació de tothom, independentment del seu gènere.
8. Per a finalitzar, convida els participants a dissenyar de manera col·laborativa una activitat cultural o recreativa inclusiva que pugui ser implementada en la seua comunitat.

El mòdul "Atenció i suport psicosocial amb atenció específica a problemàtiques de gènere" pot presentar biaixos de gènere en l'avaluació de necessitats psicosocials i en els enfocaments d'intervenció, així com en la interpretació dels comportaments i emocions de dones i homes. Villalba-Pérez, Vázquez-Morejón, Martín-López, Rodríguez, i Ramos-Morcillo (2020) expliquen en el seu article com aquests biaixos poden influir en l'avaluació i intervenció psicosocial, així com en la comprensió dels comportaments i emocions segons el gènere. A més, proporcionen recomanacions per abordar aquests biaixos i fomentar una atenció més equitativa i sensible al gènere.

ACTIVITAT 5:

Activitat: Simulació d'Escenaris d'Avaluació i Intervenció Psicosocial sense Biaix de Gènere

Descripció:

1. Divideix als participants en parelles, assegurant-te que hi haja una combinació equitativa de gèneres en cada parella.
2. Proporciona a cada parella un escenari fictici que requerisca una avaluació de necessitats psicosocials i un enfocament d'intervenció sense biaix de gènere. Per exemple, l'escenari podria implicar una situació de crisi familiar, estrès laboral o dificultats emocionals.
3. Demana a cada parella que analitze l'escenari i planifique una estratègia d'avaluació i intervenció que tinga en compte les necessitats individuals de cada persona involucrada, sense basar-se en estereotips de gènere.
4. Una vegada que les parelles hagen elaborat les seues estratègies, organitza una sessió de role-playing en la qual cada parella actue l'escenari d'avaluació i intervenció davant de la resta del grup.
5. Després de cada actuació, facilita una discussió en la qual els altres participants donen retroalimentació constructiva sobre com es van abordar les necessitats psicosocials i les emocions dels personatges sense recórrer a estereotips de gènere.
6. Fomenta el debat sobre la importància d'una avaluació i enfocament d'intervenció sense biaix de gènere, destacant com els estereotips de gènere poden influir en la interpretació de comportaments i emocions.
7. Proporciona recursos i eines per ajudar els participants a identificar i desafiar els biaixos de gènere en la seua pràctica professional.

8. Per a finalitzar, convida els participants a reflexionar sobre com poden aplicar els principis apresos en les seues pròpies pràctiques professionals per a promoure la visió de gènere.

En "Formació i orientació laboral amb èmfasi en la igualtat d'oportunitats en l'ocupació i la no discriminació per raó de gènere", poden manifestar-se estereotips de gènere en les expectatives de carreres i rols laborals segons el gènere, així com biaixos de gènere en la distribució de recursos i oportunitats d'ocupació durant els exercicis pràctics. En aquest context, la recerca de García Peleato (2019) és rellevant, ja que es va dur a terme amb alumnes del C.F.G.M. d'Atenció a persones en situació de dependència en un Institut d'Educació Secundària d'una localitat rural a la província de Saragossa. García Peleato (2019) destaca que la matrícula en aquests instituts és majoritàriament femenina, indicant que els rols i estereotips de gènere continuen influint en la selecció d'estudis en els cicles formatius actuals.

ACTIVITAT 6

Activitat: Desafiament d'Els Estereotips de Gènere en Carreres i Rols Laborals

Descripció:

1. Organitza una sessió de grup amb estudiants o participants interessats en explorar i desafiar els estereotips de gènere en les carreres i rols laborals.
2. Comença la sessió amb una breu introducció sobre els estereotips al treball i com poden afectar les decisions de carrera de les persones.
3. Divideix els participants en grups petits i assigna a cada grup una professió o camp laboral específic. Assegura't de triar una varietat de carreres que tradicionalment s'associen amb un gènere en particular.
4. Demana a cada grup que investigue i presente informació sobre la professió assignada, incloent les oportunitats laborals, els requisits educatius, les responsabilitats laborals i les perspectives de creixement professional.
5. Després de la recerca, els grups han de preparar una presentació que destaque les habilitats, aptituds i contribucions que persones de qualsevol gènere poden aportar a aquesta professió.
6. Després, organitza una sessió de presentació en què cada grup comparteixi els seus descobriments i discuteixi com desafiar els estereotips de gènere en aquesta carrera específica.
7. Després de cada presentació, facilita una discussió oberta sobre com els estereotips de gènere poden influir en les expectatives de carrera i com es poden superar.
8. Anima els participants a compartir les seves pròpies experiències i percepcions sobre els rols de gènere en el treball i a explorar formes de promoure la igualtat de gènere en les seves eleccions professionals i en la societat en general.
9. Proporciona recursos addicionals i suggeriments per a aquells que desitgen explorar més sobre carreres no tradicionals per al seu gènere

En el mòdul "Prevenió de la violència de gènere i atenció a víctimes", es pot presentar un biaix si es posa l'èmfasi principalment en les dones com a víctimes i els homes com a perpetradors, sense considerar adequadament la violència de gènere que afecta a persones d'altres gèneres. Aquest enfocament pot perpetuar estereotips de gènere en assumir que totes les víctimes d'aquesta violència són dones i tots els perpetradors són homes, invisibilitzant així les víctimes masculines i les persones agressores d'altres gèneres. També és crucial no ometre les experiències i necessitats específiques de les persones LGBTQ+ que poden patir violència de gènere. Segons Calaça Gomes, Barros Bellini i Gonçalves (2020), la violència de gènere contra

homes ha estat sovint invisibilitzada en la salut, afectant la manera en què els professionals de la salut aborden aquest problema. A més, aquests autors analitzen com els biaixos de gènere contribueixen a la manca de reconeixement dels homes com a víctimes de violència i subratllen la necessitat d'incloure les experiències i necessitats específiques de les persones LGBTQ+ que també poden patir aquesta violència.

ACTIVITAT 7

Activitat: Perspectives diverses sobre la violència de gènere

Descripció: Els estudiants treballaran en grups petits per indagar i presentar diferents casos de violència de gènere que involucren persones de diferents gèneres. Cada grup seleccionarà un cas real o hipotètic de violència de gènere i analitzarà com s'ha informat als mitjans de comunicació o com ha estat tractat per les autoritats pertinents. L'objectiu és identificar com es presenten les diferents narratives sobre la violència de gènere en funció del gènere de les persones involucrades, i com aquestes narratives poden reflectir sesgaments i estereotips de gènere.

Procediment:

1. Divideix els estudiants en grups petits.
2. Assigna a cada grup un cas de violència de gènere per investigar. Assegura't que els casos assignats incloguen persones de diferents gèneres com a víctimes i perpetradors.
3. Els grups investigaran el cas assignat, recopilant informació de fonts fiables com informes policials, articles de notícies, informes d'organitzacions de drets humans, etc.
4. Cada grup prepararà una presentació curta per compartir els seus descobriments amb la classe. La presentació ha d'incloure una descripció del cas, com es va informar als mitjans de comunicació o com va ser tractat per les autoritats, i una anàlisi de les possibles narratives de gènere presents en el cas.
5. Després de les presentacions, es durà a terme una discussió a classe per analitzar les diferents perspectives presentades i reflexionar sobre com els sesgaments de gènere poden influir en la percepció i el tractament d'aquesta violència.

En el mòdul d'"Educació per a la salut amb un enfocament en la salut sexual i reproductiva des d'una perspectiva de gènere", es pot observar un biaix de gènere si es parteix de la suposició que totes les persones comparteixen les mateixes experiències i necessitats en salut sexual i reproductiva, sense reconèixer les diferències de gènere i les necessitats particulars de dones, homes i persones no binàries. Així mateix, els estereotips de gènere que perpetuen els rols tradicionals en sexualitat i reproducció poden restringir la comprensió de la diversitat d'experiències i pràctiques sexuals i reproductives. L'article de García-Pérez, Moyano-Ramírez i Ruzafa-Martínez (2020) explora els desafiaments de l'educació sexual en l'entorn escolar, destacant com el biaix de gènere pot ignorar les necessitats específiques de dones, homes i persones no binàries. A més, examina com els estereotips de gènere en la representació de rols tradicionals poden limitar la comprensió de la diversitat d'experiències i pràctiques sexuals i reproductives. Aquest article ofereix reflexions i propostes per fomentar una educació sexual més inclusiva i conscient de les qüestions de gènere.

ACTIVITAT 8

Activitat: Explorant la diversitat d'experiències en salut sexual i reproductiva

Procediment:

1. Comenceu la sessió amb una breu introducció sobre la importància de considerar les disparitats de gènere en la salut reproductiva i com els prejudicis

de gènere poden influir en l'atenció mèdica i els serveis relacionats amb aquest tema.

2. Dividiu els estudiants en grups petits i assigneu a cada grup un gènere específic (dones, homes, persones de gènere no binari, etc.).
3. Cada grup investigarà les necessitats i experiències específiques relacionades amb la salut sexual reproductiva de les persones del gènere assignat. Poden utilitzar recursos en línia, articles de recerca, testimonis personals, etc., per recopilar informació.
4. Després de la investigació, els grups es reuniran per compartir els seus resultats en una discussió grupal. Cada grup presentarà breument les necessitats i experiències identificades, destacant les disparitats de gènere i les preocupacions específiques.
5. Fomentar una discussió oberta i reflexiva sobre les diferències i similituds entre les necessitats de salut sexual i reproductiva de diferents gèneres. Animeu els estudiants a considerar com poden abordar-se aquestes disparitats en la pràctica clínica i en la promoció de la salut.
6. Concloure l'activitat destacant la importància d'una atenció inclusiva i centrada en el gènere en la salut sexual i reproductiva, i animeu els estudiants a continuar reflexionant sobre aquest tema en la seva pràctica professional futura.

En el mòdul de "Participació ciutadana i empoderament des d'una perspectiva de gènere", es poden identificar diverses formes de biaix de gènere. Aquestes es manifesten quan no es consideren les barreres específiques que dificulten la participació de les dones i altres col·lectius marginats en la vida pública i política. Un altre aspecte del biaix es troba en la promoció de lideratges segons estereotips de gènere binaris, sense reconèixer la diversitat d'identitats de gènere i estils de lideratge. A més, sovint s'ometen les experiències i necessitats particulars de persones transgènere i no binàries en els processos de participació i empoderament. Montero i Cabezas (2019) aborden aquestes qüestions en la seva obra, on reflexionen sobre la participació ciutadana des d'una perspectiva de gènere, fent especial èmfasi en l'experiència de dones líders en contextos locals. En el seu anàlisi, examinen com el biaix de gènere es manifesta en la falta d'atenció a les barreres específiques per a la participació de dones i altres persones marginades, així com en la promoció de lideratges estereotipats de manera binària. També subratllen la importància de no oblidar les experiències i necessitats específiques de persones transgènere i no binàries per assegurar una participació i un empoderament més inclusius.

ACTIVITAT 9

Activitat: Desafiament d'estereotips de gènere en el lideratge i la participació política

Descripció: En aquesta activitat, els estudiants exploraran els estereotips de gènere associats al lideratge i la participació política, així com les barreres específiques que enfronten les dones i altres persones marginades. L'objectiu és promoure una comprensió més inclusiva i equitativa de la participació política i el lideratge, reconeixent la diversitat d'identitats de gènere i estils de lideratge, i abordant les necessitats específiques de les persones transgènere i no binàries.

Procediment:

1. Comenceu la sessió amb una breu introducció sobre els estereotips de gènere en el lideratge i la participació política, i com aquests estereotips poden excloure les dones i altres persones marginades de la vida pública i política.

2. Dividiu els estudiants en grups petits i proporcioneu a cada grup informació sobre diferents estils de lideratge i experiències de participació política de persones de diversos gèneres, incloses dones, homes, persones transgènere i no binàries.
3. Els grups discutiran com els estereotips de gènere poden influir en les percepcions sobre el lideratge i la participació política, i com aquestes percepcions poden perpetuar l'exclusió i la discriminació.
4. Després de la discussió en grups, es durà a terme una sessió plenària on cada grup compartirà els seus descobriments i reflexions. Es fomentarà una discussió oberta i reflexiva sobre com desafiar els estereotips de gènere en el lideratge i la participació política.
5. Per concloure, els estudiants desenvoluparan propostes d'acció concretes per promoure la inclusió i l'equitat de gènere en la vida pública i política, tenint en compte les barreres específiques que enfronten les dones i altres persones marginades, així com les necessitats de les persones transgènere i no binàries.
6. S'encoratjarà els estudiants a compartir les seues propostes amb la comunitat escolar i a considerar com poden contribuir al canvi en les seues pròpies comunitats.

En el mòdul "Educació per a la igualtat de gènere i la diversitat sexual", es pot presentar un biaix si es centra predominantment en la discriminació per orientació sexual i identitat de gènere, sense abordar altres formes de discriminació de gènere, com el sexisme i la desigualtat de gènere. A més, poden aparèixer estereotips de gènere en la representació de rols i relacions dins de la diversitat sexual, limitant així la comprensió de les diverses expressions de gènere i orientacions sexuals. D'altra banda, en el mòdul "Desenvolupament comunitari amb enfocament en l'equitat de gènere", pot existir un biaix de gènere en assumir que l'equitat de gènere s'aconsegueix simplement augmentant la participació de les dones en els processos de desenvolupament comunitari, sense considerar les estructures de poder i les normes de gènere que perpetuen la desigualtat. Martínón-Torres i Pineda García (2020) assenyalen que: "En l'àmbit educatiu, és important reconèixer que la igualtat de gènere i la diversitat sexual no es limiten només a la discriminació per orientació sexual i identitat de gènere. Cal abordar també altres formes de discriminació basada en el gènere, com el sexisme i la desigualtat de gènere, per aconseguir una educació realment inclusiva i equitativa."

ACTIVITAT 10

Activitat: Explorant les múltiples dimensions de la discriminació de gènere

Descripció: En aquest esforç acadèmic, els participants aprofundiran en les diverses manifestacions de prejudicis relacionats amb el gènere, que engloben biaixos arrelats en l'orientació sexual, la identitat de gènere, el sexisme i la disparitat de gènere. L'objectiu és millorar la comprensió sobre la naturalesa polifacètica de la discriminació de gènere i cultivar la unitat entre cohorts dispare impactades per aquests biaixos.

Procediment:

1. Iniciar la sessió pronunciant un preàmbul concís sobre les diverses manifestacions de discriminació per raó de gènere, subratllades per l'imperatiu de fer front a la discriminació arrelada en l'orientació sexual, la identitat de gènere, així com el sexisme i les disparitats de gènere.

2. Destinar els estudiants en cohorts més petites i proporcionar a cada grup informació sobre diverses facetes de la discriminació de gènere, que engloben pràctiques prejudicials basades en l'orientació sexual, el sexisme laboral, les disparitats salarials de gènere, i similars.
3. Cada cohort deliberarà sobre com es materialitza la forma designada de discriminació i les seves ramificacions sobre els individus en diversos àmbits de la seva existència.
4. Després de les deliberacions del grup, es convocarà una assemblea integral on cada grup divulgarà les seves conclusions i contemplacions. Es fomentarà un discurs inclusiu i deliberatiu sobre les diferents aparences de la discriminació de gènere i la seva interconnexió.
5. Els estudiants contemplaran el significat de solucionar totes les formes de discriminació de gènere i col·laborar per forjar una societat més completa i justa.
6. En conclusió, els estudiants formularan plans d'acció tangibles dirigits a combatre la discriminació de gènere dins de la seva institució educativa o proximitat, tot considerant el caràcter polièdric d'aquests biaixos.
7. S'animarà als estudiants a presentar les seves propostes a la comunitat educativa i reflexionar sobre les maneres en què poden contribuir a instigar el canvi dins de les seves respectives comunitats.

En el mòdul de "Tècniques de comunicació i habilitats socials des d'una perspectiva inclusiva", pot estar present el sesgatge de gènere al no considerar les diferències de gènere en la comunicació i les habilitats socials, la qual cosa pot conduir a l'aplicació d'estratègies genèriques que no aborden les necessitats específiques de les dones, homes i persones de gènere no binari. També, els estereotips de gènere en la comunicació no verbal i el llenguatge corporal, la qual cosa pot perpetuar normes de gènere tradicionals i exclusions. Segons Camacho Collados i Marín Ruiz (2019), el sesgatge de gènere pot estar present al no considerar les diferències de gènere en la comunicació i les habilitats socials, i això condueix a l'aplicació d'estratègies genèriques que no aborden les necessitats específiques de les dones, homes i persones de gènere no binari. A més, analitza els estereotips de gènere en la comunicació no verbal i el llenguatge corporal.

ACTIVITAT 11

Activitat: Explorant les diferències de gènere en la comunicació i les habilitats socials

Descripció: En aquesta activitat, els estudiants exploraran les diferències de gènere en la comunicació i les habilitats socials, reconeixent que les estratègies genèriques poden no abordar les necessitats específiques de les dones, homes i persones de gènere no binari. L'objectiu és augmentar la consciència sobre les diferències de gènere en la comunicació i les habilitats socials i promoure l'adaptació d'estratègies inclusives en la interacció social.

Procediment:

1. Inicieu la sessió lliurant un preàmbul concís sobre la importància de reconèixer les disparitats de gènere en la comunicació i l'aptitud interpersonal, i el potencial impacte d'aquestes variàncies en els compromisos socials.
2. Organitzar els estudiants en clústers més petits i dotar a cada clúster una llista d'escenaris socials típics, que engloben discursos públics, diàlegs casuals, empreses col·laboratives, entre d'altres.
3. Tots els clústers es dedicaran a deliberar sobre les seves perspectives sobre la influència potencial de les diferències de gènere en aquests escenaris, així com proposarà enfocaments eficaços per mitigar aquestes disparitats.
4. Després de les discussions en grup, es convocarà una sessió completa per permetre a cada clúster exposar les seves conclusions i contemplacions. Es fomentarà un entorn propici a debats cànids sobre les distincions de gènere en comunicació i competències socials.
5. Els estudiosos contemplaran l'adaptació de les seves tècniques de comunicació personal i competències socials per fomentar una major inclusivitat i consciència de gènere.
6. En conclusió, els estudiants formularan un pla d'acció individualitzat per implementar metodologies inclusives en el seu dia a dia de les transaccions socials, considerant degudament els matisos de gènere.
7. Es demanarà als estudiants que intercanviïn els seus plans d'acció i ofereixin ajuda mútua a l'hora d'efectuar transformacions constructives en les seves competències comunicatives i socials.

En el mòdul “Ètica i valors socials amb reflexió sobre igualtat i diversitat”, els dilemes ètics relacionats amb la igualtat i la diversitat de gènere podrien no rebre un examen exhaustiu, potencialment perpetuant les normes de gènere, la discriminació i els estereotips. Aquesta deficiència en l'abordatge d'experiències i perspectives diverses de gènere podria impedir la comprensió integral. Garrote Tejada i Trigo Parral (2021) emmarquen l'ètica feminista com un mitjà per afrontar les qüestions d'igualtat de gènere dins l'àmbit educatiu. Exploren el fracàs d'enfrontar-se als dilemes ètics relacionats amb la igualtat i la diversitat de gènere, perpetuant així les normes i la discriminació. A més, consideren com els estereotips de gènere poden dificultar una comprensió matisada de diverses experiències i perspectives de gènere. L'article advoca per l'ètica feminista com a punt de vista transformador per fomentar una reflexió més comprensiva i crítica.

ACTIVITAT 12

Activitat: Desconstruint dilemes ètics de gènere i diversitat

Procediment:

1. Inicieu la sessió proporcionant una visió general de la importància d'examinar críticament els dilemes ètics associats a la igualtat i la diversitat de gènere, posant èmfasi en què aquests dilemes poden reforçar les normes i estereotips de gènere si no s'examinen acuradament.
2. Oferir als estudiants diversos dilemes ètics relacionats amb el gènere i la diversitat, com ara casos de discriminació en entorns professionals, obstacles en el retrat de les identitats de gènere en els mitjans de comunicació, dilemes que envolten l'accés just a les oportunitats educatives, etc.

3. Organitzar els estudiants en grups reduïts i instruir-los a escutar un o diversos dilemes ètics designats, assenyalant els valors subjacents, les potencials repercussions relacionades amb el gènere i les resolucions ètiques.

4. Cada grup presentarà les seves anàlisis a tota la classe, fomentant un diàleg obert i reflexiu sobre els dilemes ètics que ens ocupa. S'animarà als estudiants a desafiar les normes de gènere imperants, els estereotips i la discriminació implícita en els dilemes.

5. Després de la discussió en grup, l'alumnat reflexionarà individual sobre com poden implementar els principis ètics tractats en la seva vida personal i professional, particularment en contextos relacionats amb la igualtat i la diversitat de gènere.

6. Per acabar, es durà a terme una sessió completa on es compartiran reflexions individuals, subratllant el significat d'abordar críticament els dilemes ètics per enfrontar-se a les normes de gènere, la discriminació i els estereotips, i fomentar una comprensió més profunda de la diversa gamma d'experiències i punts de vista de gènere.

En el mòdul “Projectes d'intervenció sociocomunitària amb integració d'enfocaments de gènere” poden sorgir instàncies en què les necessitats particulars i trobades de dones, homes i individus de gènere no binari no siguin considerades equitativament en la planificació i execució dels projectes. Dins de l'estudi realitzat per Domínguez-Serrano, M. i López García, S. (2019), es fa un examen sobre la incorporació de la perspectiva de gènere en projectes relacionats amb el desenvolupament comunitari, especialment centrat en les experiències i idees de l'Amèrica Llatina. A més, l'exploració aprofundeix en la identificació d'escenaris on les diferents necessitats i trobades de dones, homes i individus no binaris no s'atenen equitativament durant el disseny i execució del projecte. Finalment, la secció conclusiva presenta recomanacions i idees orientades a fomentar la integració de la perspectiva de gènere en projectes selectes d'intervenció sociocomunitària.

ACTIVITAT 13

Activitat: Anàlisi de necessitats i diversitat en el disseny de projectes.

Descripció: Els participants col·laboraran per reconèixer i escutar els requisits diferenciats de diverses categories i com incorporar-los inclusivament en un projecte.

Procediment:

1. Construir grups de treball que englobin un variat assortiment de categories i fons.
2. Facilitar a cada grup una descripció del projecte que estan formulant o executant.
3. Instruir als grups que revisin meticulosament la descripció del projecte i compilar un catàleg de potencials requeriments específics de categories diverses que puguin sorgir en relació amb el projecte.

4. Realitzar una sessió de pluja d'idees on els grups intercanviïn i deliberin sobre els requisits identificats, garantint que es tinguin en compte experiències i perspectives diverses de gènere.
5. Posteriorment a la identificació de requisits, grups de tasques amb formulació d'enfocaments i suggeriments per abordar equitativament aquests requisits en la concepció i execució del projecte.
6. Cada grup mostrarà les seves troballes i suggeriments a la resta de la cohort, posant èmfasi en com pretenen incorporar els requisits de totes les categories de manera inclusiva al projecte.
7. Fomentar un discurs obert i perspicax sobre els suggeriments exposats, instant els participants a plantejar consultes i oferir crítiques constructives.
8. Per concloure, prompte als participants a contemplar com poden implementar els principis d'equitat de gènere en la formulació i execució de projectes en els seus respectius esforços laborals i professionals.

Finalment, és imprescindible considerar tots els detalls relacionats amb els estudis acadèmics i la recerca, amb un èmfasi en la investigació realitzada per García Peleato (2019), que és notablement intrigant. La seva recerca se centra en l'alumnat matriculat en el programa C.F.G.M. d'Atenció a persones en situació de dependència, dins d'un Institut d'Educació Secundària situat en una zona rural de la província de Saragossa. Tal com exposa García Peleato (2019), la majoria d'inscrits al Cicle Formatiu de Grau Mitjà d'Atenció a persones en situació de dependència són dones. En conseqüència, la perpetuació dels rols i estereotips de gènere continua prevalent en el procés de presa de decisions pel que fa a les activitats acadèmiques, particularment dins dels programes de formació. D'aquí que les activitats proposades incorporin una perspectiva de gènere per abordar els biaixos identificats.

3.5 Reptes pels/des docents.

Actualment, els docents es troben amb nombrosos obstacles en la lluita per la paritat en l'àmbit de l'educació. Aquests obstacles poden diferir en funció de l'entorn socioeconòmic, cultural i polític. Diversos obstacles destacats emfatitzen la importància que els professors siguin conscients dels seus biaixos inherents sobre el gènere, particularment dins dels seus respectius camps. A més, és imprescindible que el professorat ajusti el seu currículum i els seus recursos educatius per reflectir el conjunt divers de la societat i advocar per la igualtat de gènere.

D'altra banda, és essencial que els docents puguin crear un ambient escolar segur on tot l'alumnat es senta valorat i respectat. Per això es important abordar l'assetjament, el bullying i qualsevol forma de discriminació o violència que pugui sorgir a l'aula. Per aquest motiu, els docents necessiten rebre formació contínua en igualtat de gènere. Això els permetrà desenvolupar estratègies pedagògiques efectives per abordar aquestes qüestions a l'aula i promoure la reflexió crítica entre els seus estudiants. El professorat també ha de tenir consciència dels obstacles estructurals i sistemàtics que poden sostenir les disparitats en l'educació, incloent recursos insuficients, segregació escolar, biaix institucional i regulacions educatives que descuiden de considerar els requisits de cada alumne.

Finalment, és imprescindible que els educadors estableixin una estreta associació amb les famílies i la comunitat per avançar en la igualtat en l'educació a una escala més àmplia. A través d'aquest enfocament, la comunitat participa activament en els esforços educatius, fomentant la

cooperació amb entitats locals i actius que defensen la igualtat i la integració. Enfrontar aquests obstacles exigeix una dedicació sostinguda dels docents, juntament amb el suport dels establiments educatius, els organismes governamentals i la societat en general, per garantir que l'educació sigui genuïnament comprensiva i justa per a tothom.

5. Conclusions

En el Treball de Fi de Màster, s'ha realitzat una revisió bibliogràfica de la incorporació de la perspectiva de gènere en els cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i Sociocomunitaris. S'han desglossat els mòduls amb connexions directes amb la perspectiva de gènere, i en analitzar el seu contingut s'han descobert els possibles biaixos i estereotips. Com a part de la proposta, s'han dissenyat activitats per a cadascun d'ells, com a alternativa per incloure la perspectiva de gènere, tot i ser mòduls on ja s'inclou.

Les limitacions que s'han trobat en aquest treball han sigut l'escassa bibliografia, ja que, al ser un tema molt específic i, al incloure's la perspectiva de gènere fa relativament poc, els estudis que hi ha no són abundants. A més, en estudis on s'inclou la perspectiva de gènere, es pot donar per fet que no existeixen biaixos i estereotips de gènere, quan en realitat s'ha comprovat que sempre poden donar-se en qualsevol ocasió si no es presta l'atenció suficient.

Aquest Treball de Fi de Màster pot servir de guia i de suport per als docents, ja que, tot i que en els seus mòduls s'imparteix contingut relacionat amb la igualtat, sempre poden donar-se biaixos i estereotips de gènere. És per això que sempre hem d'estar en alerta constant davant possibles desigualtats de gènere, per això s'ha mencionat de forma molt breu a la part final del present Treball Final de Màster els resultats amb els reptes per als docents.

6. Bibliografía

Camacho Collados, M. J., & Marín Ruiz, A. (2019). Género y comunicación: la perspectiva de género en la comunicación interpersonal. *Comunicación y Sociedad*, 32(4), 169-194. ISSN 0188-252X.

Calaça Gomes, M., Barros Bellini, M. I., & Gonçalves, J. A. (2020). Invisibilidad y abordaje de la violencia de género contra hombres en la perspectiva de los profesionales de salud. *Ciência & Saúde Coletiva*, 25(4), 1507-1518. <https://doi.org/10.1590/1413-81232020254.14242018>

Catrambone, R., & Ledwith, A. (2024). Infancias, Diversidad e Inclusión: territorios poéticos y políticos diseñados desde la formación docente y la psicopedagogía.

Domínguez-Serrano, M., & López García, S. (2019). Integración del enfoque de género en proyectos de desarrollo comunitario: reflexiones y experiencias desde América Latina. *Estudios de Psicología*, 40(3), 1-17. <https://doi.org/10.1080/02109395.2019.1626972>

Fernández-Rufete González, P., & García Llamas, J. L. (2015). Género y mediación comunitaria: La experiencia de los centros de mediación de Madrid. *Revista de Estudios de Juventud*, 109, 91-106. ISSN 0211-4364.

Garrote Tejada, A. B., & Trigo Parral, M. (2021). La ética feminista como herramienta de cambio social: Reflexiones sobre la igualdad de género en el ámbito educativo. *Cuadernos de Pedagogía*, 510, 98-103. ISSN 0210-0630.

García-Pérez, M. P., Moyano-Ramírez, N., & Ruzafa-Martínez, M. D. (2020). Desafíos de la educación sexual en el ámbito escolar: una revisión integradora. *Cultura de los Cuidados*, 24(54), 104-115. <https://doi.org/10.14198/cuid.2020.54.10>

Grant, M. J., & Booth, A. (2009). A typology of reviews: An analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26(2), 91-108

García Peleato, M. (2019). Estereotipos de género en los estudios relacionados con la atención a personas en situación de dependencia. *Comunicación personal*.

Garaigordobil, M., & Aliri, J. (2012). Sesgos de género en la educación: consecuencias y estrategias para combatirlos. *Psicología Educativa*, 18(2), 135-142.

Jones Harden, B., & Kohl, P. L. (2018). Gender Bias in Social Work Assessment: Impact on Individualized Service Planning. *Social Work*, 63(2), 135-143. <https://doi.org/10.1093/sw/swy003>

Mejía Zellner, G. P., & García Horta, J. B. (2024). Evaluación del taller de masculinidades para la eliminación de estereotipos y prejuicios machistas con jóvenes. *Políticas Sociales Sectoriales*, 1(2), 207-239. Recuperado a partir de <https://politicassociales.uanl.mx/index.php/pss/article/view/64>

Monteagudo Fernández, M. J., & Alonso Rodríguez, J. A. (2016). Promoviendo la igualdad de género en la animación sociocultural: un estudio de caso en centros de ocio juvenil. *Pedagogía Social: Revista Interuniversitaria*, 28, 129-144. ISSN 1139-1723.

Montero, M., & Cabezas, M. J. (2019). Participación ciudadana desde una perspectiva de género: reflexiones desde la experiencia de mujeres líderes en contextos locales. *Revista de Estudios de Género: La ventana*, 6(50), 158-182. ISSN 1405-9436.

Martínón-Torres, M., & Pineda García, E. (2020). Educación para la igualdad de género y diversidad sexual: un análisis crítico desde una perspectiva de derechos humanos. *Revista de Investigación Educativa*, 38(1), 223-242. DOI: 10.6018/rie.38.1.355501

Ministerio de Educación y Formación Profesional. (2022). *El sesgo de género en las enseñanzas de Formación Profesional en España*. Madrid, España: Secretaría General de Formación Profesional, Subdirección General de Orientación y Aprendizaje a lo largo de la Vida.

Villalba-Pérez, A. I., Vázquez-Morejón, A. I., Martín-López, M. V., Rodríguez, M. S., & Ramos-Morcillo, A. M. (2020). Sesgos de género en el diagnóstico y tratamiento de los trastornos mentales: una revisión sistemática de la literatura. *Enfermería Clínica*, 30(Suppl 2), 134-141. <https://doi.org/10.1016/j.enfcli.2019.09.054>

7. Annexos

Annex 1:

Taula 1: Legislació a nivell estatal.

- Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE)
- Reial Decret 1147/2011, de 29 de juliol, pel qual s'estableix l'ordenació general de la formació professional del sistema educatiu
- Reial Decret 1394/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix el títol de Tècnic en Atenció a Persones en Situació de Dependència (antic Tècnic en Atenció Sociosanitària)
- Reial Decret 1718/2011, de 18 de novembre, pel qual s'estableix el títol de Tècnic en Atenció a Persones en Situació de Dependència (modalitat a distància)
- Reial Decret 558/2010, de 7 de maig, pel qual s'estableix el títol de Tècnic en Cures Auxiliars d'Infermeria
- Reial Decret 546/1995, de 7 d'abril, pel qual s'estableix el títol de Tècnic en Farmàcia i Parafarmàcia.
- Reial Decret 1076/2012, de 13 de juliol, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Animació Sociocultural i Turística
- Reial Decret 139/2007, de 20 de gener, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Educació Infantil
- Reial Decret 1688/2011, de 18 de novembre, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Integració Social
- Reial Decret 563/2017, de 2 de juny, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Interpretació de la Llengua de Signes Espanyola
- Reial Decret 357/2011, de 11 de març, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Promoció d'Igualtat de Gènere

Font: Elaboració pròpia.

Annex 2:

Taula 2: Legislació a nivell autonòmic (Comunitat Valenciana).

Grau Mitjà en Atenció a Persones en Situació de Dependència:

- Decret 231/2019, de 20 de desembre, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau mitjà en Atenció a Persones en Situació de Dependència a la Comunitat Valenciana.

Grau Mitjà en Atenció Sociosanitària

- A la Comunitat Valenciana, aquest cicle formatiu està regulat sota el mateix marc legislatiu que el d'Atenció a Persones en Situació de Dependència.

Grau Mitjà en Tècnic en Cures Auxiliars d'Infermeria

- Decret 61/2010, de 30 d'abril, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau mitjà en Cures Auxiliars d'Infermeria a la Comunitat Valenciana.

Grau Mitjà en Tècnic en Farmàcia i Parafarmàcia

- A la Comunitat Valenciana, aquest cicle formatiu està regulat sota el mateix marc legislatiu que el de Cures Auxiliars d'Infermeria.

Grau Superior en Animació Sociocultural i Turística

- Decret 1076/2012, de 13 de juliol, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Animació Sociocultural i Turística.

Grau Superior en Educació Infantil

- Decret 173/2015, de 9 d'octubre, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau superior en Educació Infantil a la Comunitat Valenciana.

Grau Superior en Integració Social

- Decret 1688/2011, de 18 de novembre, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Integració Social.

Grau Superior en Interpretació de la Llengua de Signes Espanyola

- Decret 563/2017, de 2 de juny, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Interpretació de la Llengua de Signes Espanyola.

Grau Superior en Promoció d'Igualtat de Gènere

Reial Decret 357/2011, de 11 de març, pel qual s'estableix el títol de Tècnic Superior en Promoció d'Igualtat de Gènere.

Grau Superior en Tècnic Superior en Educació Infantil (modalitat a distància)

- A la Comunitat Valenciana, aquest cicle formatiu està regulat sota el mateix marc legislatiu que el d'Educació Infantil

Font: Elaboració pròpia.

Annex 3:

Taula 4: Cicles formatius de la família professional de Serveis Socioculturals i a la Comunitat en la Comunitat Valenciana.

1. Cicle Formatiu de Grau Mitjà en Atenció a Persones en Situació de Dependència.
2. Cicle Formatiu de Grau Mitjà en Atenció Sociosanitària.
3. Cicle Formatiu de Grau Mitjà en Tècnic en Atenció a Persones en Situació de Dependència (antic Tècnic en Atenció Sociosanitària).
4. Cicle Formatiu de Grau Mitjà en Tècnic en Atenció a Persones en Situació de Dependència (modalitat a distància).
5. Cicle Formatiu de Grau Mitjà en Tècnic en Cures Auxiliars d'Infermeria.
6. Cicle Formatiu de Grau Mitjà en Tècnic en Farmàcia i Parafarmàcia.
7. Cicle Formatiu de Grau Superior en Animació Sociocultural i Turística.
8. Cicle Formatiu de Grau Superior en Educació Infantil.
9. Cicle Formatiu de Grau Superior en Integració Social.
10. Cicle Formatiu de Grau Superior en Interpretació de la Llengua de Signes Espanyola.
11. Cicle Formatiu de Grau Superior en Promoció d'Igualtat de Gènere.
12. Cicle Formatiu de Grau Superior en Tècnic Superior en Educació Infantil (modalitat a distància).

Font: Elaboració pròpia.

Annex 4:

Taula 6: Mòduls dels cicles formatius que estan directament relacionats amb la igualtat de gènere i la inclusió social

1. Promoció de les oportunitats igualitàries entre dones i homes
2. Intervenció socioeducativa amb col·lectius en risc d'exclusió social
3. Mediació comunitària i resolució de conflictes des d'una perspectiva de gènere
4. Animació sociocultural amb un enfocament en la igualtat de gènere i la diversitat
5. Atenció i suport psicosocial amb atenció específica a problemàtiques de gènere
6. Formació i orientació laboral amb èmfasi en les oportunitats igualitàries en l'ocupació i la no discriminació per raó de gènere
7. Prevenció de la violència de gènere i suport a víctimes
8. Educació per a la salut amb un enfocament en la salut sexual i reproductiva des d'una perspectiva de gènere
9. Participació ciutadana i empoderament des d'una perspectiva de gènere
10. Educació per a la igualtat de gènere i la diversitat sexual
11. Desenvolupament comunitari amb un enfocament en l'equitat de gènere
12. Tècniques de comunicació i habilitats socials des d'una perspectiva inclusiva
13. Ètica i valors socials amb reflexió sobre la igualtat i la diversitat
14. Projectes d'intervenció sociocomunitària amb integració d'enfocaments de gènere
15. Drets humans i ciutadania activa des d'una perspectiva de gènere

Font: Elaboració pròpia.

